

Ball de Cascavells

Castellgalí

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli antic. Plaça Catalunya.

Coordenades:

Latitud: 41.67638
Longitud: 1.8397
UTM Est (X): 403421
UTM Nord (Y): 4614496

Classificació

Número de fitxa 08061-85
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Cortés Elía, Maria del Agua
Data de registre de la fitxa: dv., 02/06/2006 - 02:00

Descripció

El ball de cascavells és un ball rodó que es balla en parella. Tots els balladors poden cascavells als turmells, de manera que sonen en ballar-lo.

Història

No es pot precisar l'antiguitat del ball a Castellgalí, però en Joan Amades, al Costumari, diu que és típic a zones del Bages i Berguedà, i que en concret a Manresa està documentat el 1594. La tradició oral ubica cronològicament el ball a finals del segle XIX, acompanyant els caramellaires o camillaires. No tornem a saber res més fins els anys 1920 quan s'organitza de nou el ball dirigit per Josep Giralt, el Pepet de cal Boter, amb acompanyament musical de l'acordió d'en Pere Obiols, de cal Naixó, i el llaüt d'en Francisco Viladoms i el violí que tocava el seu germà Domingo. Hi havia un grup de 18 nois entre 14 i 18 anys. Es disposaven en grups de quatre portant una bandera cada grup. El Dissabte de Glòria a partir del toc de campanes de les vuit del matí, i durant tot el dia, els camillaires recorrien els diferents barris del poble i les masies més properes; el Diumenge de Pasqua, abans de la missa major es feia el poble i, sortint de missa, les cases més properes a l'església. En cada actuació interpretaven una cançó i després el ball de cascavells. Els balladors portaven barretina, camisa blanca, faixa i espadenyes, i un camal de cascavells a cada cama. La tonada pròpia dels cascavells de Castellgalí fa que en la primera part del galop soni la música d'una cançó tradicional: Quan el pare no té pa, la canalla, la canalla, quan el pare no té pa la canalla fa ballar. La colla va fer el ball de cascavells fins al 1936 i es tornà a organitzar la dècada dels 40 en què a cada actuació es va afegir una sardana i un vals a més del ball de cascavells. El ball no es tornà a interpretar fins a la festa del panellet de 1986, amb motiu de la inauguració del nou edifici de l'Ajuntament, i la seva recuperació va ser impulsada per Carles Bruguera i la seva esposa Conxita. La coreografia i la partitura es van refer a partir de les explicacions de gent gran del poble i la transcripció de la melodia al piano la va fer Regina Lapeña. No serà fins el 1997 que una colla del poble el tornen a recuperar durant la Festa del Panellet, però ballant música i coreografia del ball de cascavells de Cardona. L'any 2000 es recupera la pròpia de Castellgalí gràcies a la memòria d'antics components de la colla. A primeres de segle les Caramelles es cantaven el diumenge de Pasqua. El dissabte al vespre, el grup de Caramelles pujava a dormir a la pallissa del Talló, al matí cantaven el que se'n deia el "crit a les Caramelles", tot seguit es cantaven les Caramelles (aquí s'entrenaven) i es ballava el "ball de cascavells".

Bibliografia

Ferrer, D.; Malgosa, J. (2000). Notes històriques sobre el Ball de Cascavells a Castellgalí. L'Amigant nº 26. Agost 2000.